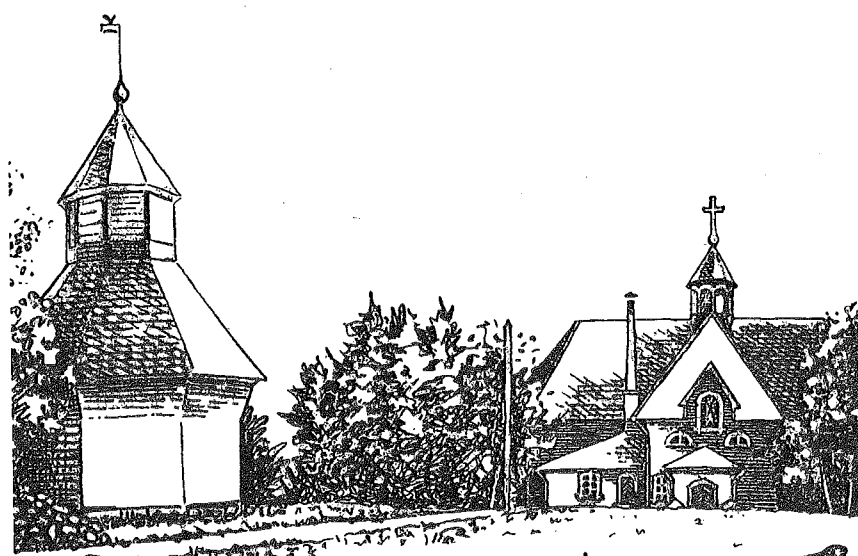

[illegible]

A black and white photograph of four people sitting on a couch. From left to right: a man in a suit, a woman in a floral dress, a woman in a dark top, and a woman in a light-colored dress. A framed picture hangs on the wall behind them.

Viisi sukupolvea sakkolalaista sukua.
Matti Käppi 88 vuotta, tyttärensä Aili Näränen os Käppi ent. Kareinen,
hänen tyttärensä Ritva Jämsen os Kareinen, edellisen tytär Tarja
Suominen ja tytär Reija Suominen. Kolme vanhinta sukupolvea ovat
Sakkolan kiviniemeläisiä.

Tapulivarijossa

Nöyrälle armo

'Jumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyrille hän antaa armon.'

1. Piet. 5:5

Tyhjä tähti on pystypäinen. Ylpeä ihminen ei suostu vastaanottamaan Jumalan armona. Hän luottaa itseensä. Syntiinlankeemuskertomuksessa kiusaaja houkutteli ihmistä ylpeyteen: Te tulette olemaan Jumalan vertaisia.

Ylpeä ihminen ei tarvitse Jumalaa. Hän selviytyy omin voimin. Hän korottaa itsensä tai toisen ihmisen jumalakseen. Ylpeys ei ole vain oman itsensä yliarvioimista vaan samalla uhmaa Jumalaa vastaan. Seuraukset näkyvät. Elämä on rikkiäistä ja ahdistavaa. Kodit hajoavat. Kansakunnat taistelevat toisiansa vastaan.

Uskonollisenakin ihminen ylpeänä kieltää syntisyytensä ja yrittää selviytyä omin voimin Jumalankin edessä. En minä ole niin kuin nuo muut. Aina löytyy toisia ihmisiä, joihin voi itseänsä verra-

ta. Tuo toinen on minua huonompi. Näin ylpeys ilmenee ylimielisyytenä toista ihmistä kohtaan. Samalla

ylpeys usein todellisuudessa onkin oman heikon itsetunnon pönkittämistä toisten virheitä etsimällä. Ylpeys ilmenee myös härkäpäisenä oikeassaolemisena ja oman erinomaisuuden kehumisena.

Hedelmää tuottava tähti painuu maahan. Hebrean kielen eräs nöyrää merkitsevä sana onkin johdettu teonsanasta, joka merkitsee taipuneena olemista. Nöyrä ihminen ei nöyristele ihmisiä. Hän elää Jumalan lahjojen varassa. Mitäpä ihmisissä olisi pelkäämistä. Nöyristelijöitä on liikaakin. Mutta kumartuneena Jumalan edessä hän tahtoo kiittää kaikkien hyvien lahjojen antajaa ja antaa kunnian Jumalalle.

Jumala siunaa nöyriä, mutta vastustaa ylpeitä. Vain nöyrä ihminen suostuu vastaanottamaan Jumalan armon, joka tulee osaksemme ilman omaa ansiotamme.

Erkki Pennanen

Tavataan Pirkkalassa

On kulunut yhdeksän vuotta siitä, kun Sakkola-juhla vietettiin Pirkkalassa. Aika rientää, maailma muuttuu ja niin on muuttunut Pirkkalakin siitä kun täällä viimeksi vierailitte näissä merkeissä. Tänä aikana tänne on saatu oikein KESKUSTAKIN, joten alkää ajako huomaamatta ohi kun tulette Tampereelta tai Nokian suunnasta. Länsi-Suomesta tulijat pääsevät nykyisin Nokialta suoraan Rajaniemen sillan kautta Pirkkalaan. Tultuanne Pyhäjärven yli käännytte oikealle aikoesanne kirkkoon, tai muussa tapauksessa vasemmalle Tampereen suuntaan, ja tätä tietä tultuanne poikkeatte KESKUSTAAN, jossa varsinainen päiväjuhla on Keskuskoululla.

Tampereen suunnasta tulijat ajavat suoraan kirkolle, tai mikäli eivät ole sinne menossa, kääntyvät KESKUSTAN viitalta vasempaan. Lempäälästä Säijän tietä tulevat joutuvat suoraan keskustaan, mikäli eivät aja vanhaa maantietä kirkolle.

Järjestämme pitäjäjuhlan vain yksipäiväisenä ja aloitamme jumalanpalveluksella ja sen jälkeen seppelten laskulla sankarihaudalle ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä. Liisa ja Martti Karonen ovat haastaneet perhejoukkueella Pirkkalan Sakkolalaiset jalkapallo-otteluun ja haaste on otettu vastaan, eikä periksi anneta. Vaikka haasteessa sanotaan että "jalkapallo on nuorille miehil-

Sakkolan PITÄJÄJUHLA

PIRKKALASSA 06.08.1978

Klo 10 Jumalanpalvelus Pirkkalan kirkossa, khra Erkki Pennanen.

Kirkokuoro, joht. dir.cant. Pentti Seppälä.

Jumalanpalveluksen jälkeen seppelten lasku sankarivainajien ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkeillä.

Puhuu op. Veikko Loponen.

PÄIVÄJUHLA

Pirkkalan Keskuskoululla
klo 14

Torvisoittoa	Seurakunnan puhallinorkesteri johtajana dir.cant. P. Seppälä
Yhteislaulu	Karjalaisten laulu
Tervehdysanat	Mv. Aapro Jääskeläinen
Yksinlaulua	Rva Marketta Sihvo
Lausuntaa	Rva Elma Pirkkanen
Viuluesityksiä	Fil.maist. Antti Koiranen
Juhlapuhe	Hallintojoht. Nestori Kaasalainen

Väliaika

Kuorolaulua	Sekakuoro Pirkat ja Kirkkokuoro johtaa dir.cant. P. Seppälä
Balettiesityksiä	Marjo Hämäläinen ja Jarkko Jääskeläinen
Tyttöjen laulua	Serkukset Äikäs, Kallio ja Pirkkanen
Omia runoja	Rva Laina Huuska
Yhteislaulu	Pirkkalalaisten laulu
Vapaa sana	Tervehdykset
Laulua	Rva Elma Pirkkanen ja nti Aune Jääskeläinen
Päätössanat	Järj.toimik. puheenjohtaja Onni Jääskeläinen

M a a m m e

le välttämätön" löytynee Pirkkalasta myöskin tyttöjä joukkueeseen, ja hyvää se tekee jalkapallo työllekin. Ottelu käytäneen juhlapaikan lähellä olevalla kentällä kirkolta tulon ja varsinaisen päiväjuhlan alkamisen väliaikana.

Varsinainen juhlaohjelma ilmenee tässä lehdessä toisaalla painetuna, sen lisäksi tarjoamme pientä maksua vastaan piirakoita, keittoja

ja kahvia, "missäs päi se sie nykyisin uot" tilaisuuksia väliajoilla jne.

Toivomme kaunista säätä, runsasta osanottoa ja paljon kansallispukuisia naisia ja myöskin kansallispukuisia miehiä järjestämiimme kesäjuhliin.

TERVE TULOJA

viihdykää hyvin

Onni Jääskeläinen

Löytyisikö tästä "itua"?

Jo kohta taas on esillä se hetki jolloin kokoonnumme viettämään entisen kotipitäjämme Sakkolan muistojuhlaa.

On merkille pantavaa se seikka, että vuosi vuodelta iän karttumisen myötä näiden yhteisten tapaamisten merkitys aina vaan korostumistaan korostuu.

Ne käyvät yhä vuosi vuodelta entistä rakkaammiksi ja niitä kaivataan.

Mutta ei mitään niin täydellistä ettei puutteitakin ilmaantuisi. Ja eräänä tällaisena puutteena pitäisin vieraskirjan puuttumista. Näin ollen rohkenen esittää, että te Pirkkalan karjalaiset poistaisitte tämän puutteen.

Vieraskirja jollaista kaipailen olisi laadittava siten, että sen lehdet voisi irroittaa kansiostaan kopiointia varten ja näitä kopioita voisi jokainen niin halutessaan tilata kohtuullista korvausta vastaan.

Uskon, että tällainen useiden satojen entisten Sakkolalaisten omakätisin nimikirjoituksin laadittu vieraskirja kiinnostaisi muitakin kuin vain minua. Olisi siinä luettavaa ja jähkailemista pitkäksi aikaa. Olen varma, että sitä lukiesaan moni paljasjalkainen Sakkolan kasvatti sanoisi niskavillojaan kynsien, että: — A — katsoha sie, ko sieki olit siel juhli... Mut voi minnuu vanhua havupiätä ko mie en enniä sinnuu tuntent...

Ja lopuksi uskallan esittää sen väittämän, että alkuperäisin nimikirjoituksin varustettu vieraskirja tulisi olemaan muistojuhlan järjestäjäseuran haltuun jäävä suuri harvinaisuus.

Harkitkaa asiaa.

Juhlamaan tulevin terveisin:

Verner

Antti
Kuisma

Haitermaa, kotikyläni

© Jatkoa

Muistoista, jotka liittyvät mummoon, on varhaisimpina jääneet mieleen pääsy mukaan "kost'reisulle." Milloin hänen lapsuuskotiinsa Viiksanlahden Pitkäselle (Mikkolaan) tai setien luo, Räisälän Tiurinsaloon Manu-setälle ja Mikko-setäni perheeseen Vilakkaalaan Lammin taakse. Hieman vartuneempiana, mutta "arkalasta kotoisin" olevana luonteeltani, sain mummolta rohkaisuakin ja kan-

natusta pitämään puoliani poikasissa. Näin myös kerran Manusedällä vierailtaessa lähtiessäni serkkupoikien kanssa Lamminaholle poikasakkiin, mummo evästi: — Älä anna mollia (voittoa) Räisälän pojille. Tästä seurauksena ja serkkujen yllytyksen (jotka olivat minua vanhempia) lienee ollut, että minäkin heilautin kätteni poikasakissa niin, että se osui Jaako-Jurka-Anselmin kasvoihin. Tästä Anselmi itkemään ja juoksi

kotiinsa. — Tapahtuneen jälkeinen minuun kohdistunut kehuskelu tuntui hyvältä ja jätti voiton maun mieleen, joskin ainoana väkivaltaisuuksien viittaavana tekona koko elämäni varrella.

Kuten kuvakin osoittaa, mummoni oli mukava muodoiltaan, painokin pitkälti yli sata kiloa. Tarmokkuutta osoittaen hän emännöityä hoitaessaan oli ollut taloudellinen eli "nuukakin". Nuukuutensa oli, isäni kertoman mukaan,

Haastamme

Pirkkalan Sakkolalaiset jalkapallo-otteluun Sakkolan pitäjäjuhlien aikana Pirkkalassa.

Niinkuin vanhemmat Sakkolalaiset tiedämme, oli Voimistelu- ja Urheiluseura Sakkolan Jäntevällä myös jalkapallojaosto, joka edusti kunniakkaasti Sakkolalaista jalkapallomainetta Karjalan kannaksella.

Ettei tämä kunniakas perinne häviäisi Pirkkalan Sakkolalaisen nuoren polven keskuudesta kokonaan, olemme me päättäneet haastaa teidät jalkapallo-otteluun näyttömielessä ja toivomme, että rohkaisisitte itsenne ja tulisitte edellämäinnittujen juhlien aikana jonnekin Pirkkalan urheilukentälle, josta paikasta ja ajasta meille ilmoittanette.

Samalla kun olemme hyvin huolestuneita Sakkolalaisen jalkapalloilun tulevaisuudesta Pirkkalassa, toteamme, että jalkapalloilu, niinkuin monet muutkin hyvät harrastukset Sakkolassa, ovat saaneet alkunsa sieltä Sakkolan Sipilänmäen aholta tai sen laitamilta. Siellähän on perustettu myös itse

Urheiluseura Jänteväkin, joka täyttää tänä vuonna 65 vuotta, joten tätä mahdollista ottelua voimme hyvin pelata vaikka 65 vuotisjuhlaotteluna.

Samalla kun esitämme tämän haasteen, ilmoitamme, että poikamme ja vävyimme ovat lupautuneet antamaan teille alkeisopetus-

ta näin ensialkuun, jolloin voitte todeta, että jalkapallon jalo taito on nuorille miehille välttämätön.

Messukylässä kesäkuun 18 päivänä 1978

Jalkapalloterveisin

Läsa ja Martti Karonen
os. Rusko 33710 Tampere 71

Eräs hyvin suosittu urheilumuoto Sakkolassa oli jalkapallo. Kuvassa yksi monista joukkueiden kokoonpanoista Haparaisten urheilukentällä v. 1939. Vastustajina lienevät tällä kertaa olleet nuoret ja iloiset kansallispukuiset neitokset. Miehet vasemmalta, Pekka Virolainen, Viljo Karonen, Albin Laamanen, Aapro Kurikka, Lauri Pitkänen, Nestori Kurki, Reino Laamanen, Ilmari Rouhiainen, Toivo Kurikka, Toivo Salmela ja Toivo Rintamaa.

Pärssisen Konepaja

35500 Korkeakoski puh. 935-81204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOJA
- KORISTETAKOTÖITÄ
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ

piirteistä poiketen mummon persoonan liittyi aino annos huumorin tajua ja ilo-luontoisuutta, joista saattoi perhepiirissä siivittyä hauskojakin hetkiä. — Sairaana ollessaan saattoi hän yht'äkkiä nousta vuoteeltaan (huomatessaan toisten ruokailun), tulla pöytään ja todeta: Ehä mie käy syömättä "läsimää". Liha, joka silloisissa talouksissa oli talviaikaan pääasiallinen särvin, oli mummon herkkua, vallankin sian-sellainen, jota omavaraistalouksissa käytettiin runsaasti.

Ruokailutavat ja -tottumukset, sekä ruokailuvälineet olivat luki sinänsä. Niissä muutos varhaisvuosieni aikana yksilöhygieniaan päin eteni nopeassa tahdissa. Valistumista itsenäisyytemme alkuvuosina varmaan auttoivat monet kerhot ja seurukset. Lakattiin lusi-koimasta samasta "potista", vadi- ja "riehilästä". Pientä kinaa yhteinen kuppi tahtoi aiheuttaa, ainakin minun ja sisareni kesken, koska astiaa "nyvittiin" jatkuvasti puolelta toiselle, kun se näytti aina olevan vastapeliä lähempänä kuin itseä.

Siirrot olivat joskus niin rajuja, että osa lusikoitavasta loiskui yli laitojen välillämme olevalle tuolille, joka lapsilla usein suoritti pöydän virkaa.

Nimikkolusikka ja -veitsi oli muistini aikana ainakin joissakin talouksissa tarkoin vartioitu perimä-tapa ja lusikan paikka oli sei-

nähirren raossa silloin kun ei ollut käytössä. "Kahvelitkin" kuuluivat jo lapsuuteni aikaiseen ruokailukalustoon, mutta niitähän tarvittiin käyttäen vain, jos otettava oli niin kuumaa ettei siihen voinut käsin koskea. Vähitellen sen käyttötaito alkoi kuulua "sivistykseen". — Vanhempi väki turvautui kuitenkin usein omaan "viisipikkiseensä" ja söivät käsistään sen mikä mahdollista oli. Näin mummoni usein. Kun oli oikein hyvin "rieska-potissa" uunissa kypsennettyä sian lihaa käsissä, niin rasva virtasi ranteissa jo kohti kyy-närpäitä. Mummo totesi vaan ihmettelijöille: — Miul ko käyvyvyy tuo rasvane laatu...!

Mummoon liittyvä, poikasen mielestä hauska tapaus sattui kun Aken-Elsa Voloskosta (jonka sisarus sarjan holhooja isäni oli) ompeli mummolle hametta. — Kun hame oli sovituskunnossa, ei hän kutsunutkaan mummoa kamaristaan sovitukseseen, vaan tahtoi siihen toimeen palvelustyttömme Aion. Toimitus oli tytöistä hauskaa, koska vyötärön mittaa oli reilusti kahdellekin tytölle riittänyt! Niinpä Elsäkin sujautti itsensä hameen sisälle ja tilaa oli riittävästi!

Äitini askaroi hellan luona ja päätti tytöt säikäyttää moisen pilailun johdosta.

Hän avasi kamarin oven ja huusi mummolle: — Nyt tytöt repiit siu hamees! Seurauksena oli se, että tytöt ei ehtineet hameen si-

aiheuttanut usein neuvotteluja ruokatalouden suhteen ja jopa työnseisauksiakin, sekä kerran "loikomalakonkin". Tapahtuneen taustana oli ollut, että mummoltani oli "unohtunut" voi pois heinäaikana niittyeväistä.

Oli ollut heinätyöt menossa Viiksanlahden lietteellä tilaan kuuluvalla osalla ja tuon voin "unohtamisen" eväistä todettuaan miehet päättivät: — Huomenna ei lähetä niitylle ilman voita! Perusteltiin: — Ei pelkällä suolakalalla ja "jamakkamurulla" jaksa kesällä heinää tehdä.

Tämä tapaus ajoittui vuosisadan vaihteen tienoilta, jolloin perhe asui Ylämäeltä ostetulla sivutilalla, jota myöhemmin hallitsivat Suikkasen veljekset ja heidän jälkeensä Aapro Tp Koiranen.

Mummon puolustukseksi on kuitenkin todettava, että Pietariin myydyt voit ja "liuhkit" (kermat) antoivat pennokset, joilla talouksen sokerit, sikurit ja kahvit ostettiin sekä verot maksettiin, joten yhteishyväksi nuukuuskin oli tarkoitettu.

Miehet kuitenkin pysyivät päätöksessään, eikä ennen niitylle lähtöään todettuaan ettei voita ollut eväskontissa, oikaisivat itsensä yksi toisensa jälkeen pitkin tuvan penkkejä kyynärtaipeen varaan.

Mummon tultua tupaan ja todettua tilanteen, olivat verensä kuohahtaneet ja purkautuneet ihmettelyyn: — No mitäs täää on? Mistä sitä nyt tuuloo, koi uo lietiel-lähö meiniklöikää?

Jatkoneuvotteluissa oli syy loikoiluun tullut perusteellisesti käsitellyksi ja voitakin löytyi niittyeväisiin.

Eivät siis nykyaikana yhtenä toistuvat työnseisaukset, istumaynnä muut lakot ja niistä neuvottelut ole yksin uuden ajan tuotetta. Aikaisemmin mainituista ominais-

sästä ennen mummon tuloa paikalle, vaan pinkaisivat ovesta ulos. Samassa oli mummokin jo paikalla ja kun ei ehtinyt miettimään mistä kättä-pitempää ottaisi lähtiessään tyttöjen perään, tempaisi ohimennessään naulasta suuren "kapustan" ja lyllesi tyttöjen perään.

Näky oli nauruhermoja kutkuttava, kun tytöt yrittivät juoksua saman hameen sisällä karkuun ja mummo läähättää kapusta pystyssä perästä antaakseen ojennusta kujeilijoille.

Monta tuvan ympärystä saivat tytöt mennä ennenkuin saivat senverran etumatkaa, että toinen pääsi hameesta pois. Sen jälkeen oli jo helppo karistaa mummo kannoilta täysin turvallisen matkan päähän ja riisuutua hameesta.

Leikiksihän tapaus lopulta kaikkien kohdalta todettiin, mutta hauska kuvalma siitä kutoutui meidän ja naapurienkin katseltavaksi. Tämä tapahtui 1921 keväällä.

Seuraavan kevään vapun tienoilla sunnuntai-iltana, tuli odottamaton käänne mummon elämään, jonka jälkeen ei maistunut enempää "rasvaiset" eikä muutkaan herkut. Sairaus yllätti ankaralla otteellaan ja sitä kesti viikon verran tuskien hetkeksikään helittämättä.

Tapaus kehittyi näin: Olin tapani mukaan "toistalossa" kylässä, jossa oli myöskin naapurista Juhanlois-Antti, kun mummoni saapui sinne. Lienee noussut "porstuvan" rappuset liian kiireesti, tai lieneekö ollut jo sairastumisen enteitä, koska "läähätti" kovasti tupaan saapuessaan. Siitä sai naapurin Antti muka leikin laskun aiheen ja sanoi: — Taitaa tuo Liisa-mummo käyvä kohta kuolemaan, ko nuo raskaast "haakuu". Tähän mummo vastasi vielä lattialla pyörähtäen: — En kohta-

kaa! Vielä mie elän 10 vuotta vaik toisii kiusal".

Muutaman tunnin kuluttua sairaus otti puristukseensa taukoamatta kuului kamarista sairaan tuskainen valitus.

Sanotaan lapsen unen olevan syvää ja sikeää, minä heräsin kuitenkin sen viikon aikana joka yö sairaan voimakkaihin valituksiin. Lauantaiaamun koittaessa sai mummo rauhan ja nukkui pois ajan vaivoista.

Tässäkin tapauksessa toteutui laulajan ajatukset: — Niin vähän tiedämme me lapset maan.

Laulu oli mummolleni läheinen, ehkä hänen rakkain harrastuksensa ja Siionin kannel rakkain laulukirjansa. Siitä laulaen kului pitk-

kiä aikoja päivästä. Milloin kirja ei ollut käytössä niin sen paikka oli tyynyn alla vuoteen pääpohjissa.

Minäkin sen sieltä joskus hain käsiini selailtavaksi. Liekö jo silloin ollut sitä heräävää "lukkarin rakkautta" laulamista kohtaan. Opittuani lukemaan minua mietitytti usein se, että laulujen yhteydessä oli maininta: "Oma nuotti". Aprikoin pienessä päässäni, sen antavan laulajalle vapauden sommitella sävel laululle vaikkapa "omasta päästään". Tähän arvailuun sain kai aiheen mummon lauleluista. Tuntui nimittäin siltä, että liian monilla lauluilla oli sama sävel, kun niitä tuli pitkä rimpsu peräkkäin sävelen vaihtumatta.

Monia noista usein kuulemistani sävelmistä jäi jo silloin varhaislapsuudessani pysyvästi mieleeni, m. m. laulu: "Oi minkä onnen autuuden se usko myötään tuo..." Laulu lienee ollut mummon rakkaimpia, koska se pulpahti ilmoille monasti jo kirjaa käsiin haettaessa. Isovanhempieni taholta sain jatkuvasti kokea runsain mitoin hellää ja vastuuntuntoista huolenpitoa, josta heitä siunaten ja muistellen kiitän.

Lieneekö tuo hellä huolehtivaisuus johtunut siitä, että olin perheen ainoa poikalapsi. Siihen viittaa sekin, että hiljattain mummoa muistellessa eräs serkkuni kertoi lapsuusleikeissä oltaessa mummon varoitelleen toisia lapsia ennenkuin päästi minut mukaan: — Se on miu vunukkai ja sil että saa tehä pahhaa!

Vaikka tuo isovanhempieni hoiva- ja huolenpitoaika rajoittuikin kaukaa muistellen, perin lyhyelle ajanjaksolle, noin 10 vuotta, on siitä riittänyt vaikutteita vuosikymmeniksi jälkeen päin. Siunattu olkoon heidän muistonsa.

(jatkuu)

Tunturi Teiniponi

Moderni pyörä nuorelle. Istuimen ja ohjaintangon pikasäädöt. Runsas väri- ja varustevalikoima.

Lempäälän Pyörä

Suosittu suomalainen **TUNTURI**

Tuulosjoki — Syvärin voimalaitos 1941

Viimeksi kirjoitin Tuulosjoen läpimurtotaistelujen alkutapahtumista 4. 9. 1941, sekä Valtteri Nas-kalin kuolettavasta haavoittumisesta.

Aamupäivän kuluessa vastarintaa Tuulosjoen rintamalla murtui ja eteneminen kohti Aunusta ja Syväriä alkoi.

Saavuimme eri vaiheitten jälkeen Kinkievan kylään 10. 9., jossa meillä oli yhteenotto kylää puolustavaan viholliseen.

Seuraavan päivän iltana saavuimme Syvärin rantaan Retskan pieneen kylään. Ensi kerran näimme Syvärin virran ja se oli suuri virta — se oli ensivaikutelma.

Tässä laski Syväriin pienempi joki, sain tehtäväkseni puoli joukkueen ja yhden konekiväärin kanssa mennä joen yli ja varmistaa itä-suunnassa joen varsi.

Milläs menet, sillä joki oli syvä? — Viimein löytyi veneen tapainen jolla pääsimme yli kastumatta.

Aikaisin aamulla 12. 9. toi lähetti sanan, että valmistautukaa tulemaan takaisin.

Saavuimme joen rannalle, jossa syöksyvene oli meitä vastassa, että siihen vain! Minulla oli jo kokemusta syöksyveneessä olostä, että siinä ei liikuta, kun on lähdetty liikkeelle ja sen tein selväksi pojille.

Läksimme liikkeelle ja se olikin menoa yli Syvärin!

Tässä ylityksessä yksi vene sukelsi ja siinä meni useita miehiä — meiltä onnistui ylimeno hyvin.

Kuljimme tiettömän metsän läpi noin 2—3 km, saavuimme voimalaitoksen ja Syvärin kaupungin väliselle maantielle.

Tästä jatkui hyökkäys kohti voimalaitosta — selän takaa — niinkuin oli tapana.

Hyökkäys edistyi hitaan puoleisesti, sillä vastus oli paikoin kova. Vietimme metsässä kaksi yötä, ennenkuin saavutimme voimalaitostaajaman reunan.

Tästä hyökkäys jatkui 14. 9. heti kun alkoi päivä sarastaa.

Saavutimme asunto-alueen reunan suurempaa vastarintaa kohtaamatta ja nyt oli voimalaitos-alue kaikkien nähtävissä.

Taistelu jatkui — vastus oli kova — levittäydymme kaikki ketjuun ja kova tulitus alkoi.

Tässä oli maasto pientä ja harvaa männyn taimikkoa kasvavaa viholliseen päin viettävää rinnettä. Lisäksi oli näkösuojana muutamia tuulen kaatamia puita, joista muodostui kahden sotilaan kohtalon paikka. Ammunta kiihtyi ja eteneminen jatkui, meistä oikealle huudettiin lääkintämiehiä.

Lääkintämiehet olivat lähellä ja menivät paikalle nopeasti ja hetken perästä paarinkantajat pala-

sivat. Paareilla oli puoliksi istuvassa asennossa Eino Koiranen, hän heilutti meille kättään ja sanoi, että hän lähtee nyt lomalle.

Luoti oli mennyt rinnasta läpi, hän oli juuri ottanut suojaa näistä tuulen kaatamien mäntyjen juurakoista. Luoti oli myös lävistänyt alik Iso-talon rinnan ja tämä Hämeen poika kuoli heti. Einoon nau-ravasta eleestä päätellen näytti aluksi siltä, että haava ei kovin vaikea olisikaan, mutta toisin kävi — hän kuoli haavoihinsa samana päivänä 14. 9. 1941.

Eino Koirasen viimeiset sanat aseveljilleen olivat: — Minä lähdän nyt lomalle veljet, niinkuin hän meille ohimennessään sanoi.

Einoon loma oli ikuinen — sotilaan loma. Toinen Koirasten veljessarjasta oli kaatunut. Reipas sotilas oli saavuttanut matkansa päätöksen Syvärin voimalaitoksen taisteluissa.

Naapurin Tauno

VEIKKO SOKURA

Erikois-
hammasteknikko

TAMPERE

Mäkipääankatu 39—41 II kerros
Puh. 56 615

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Kiviniemen marttayhdistys täytti 70 vuotta

Viialan seurakuntasali oli valaistu 70 kynttilällä, jotka oli Kiviniemen marttayhdistyksen toiminnan tunnuskuvat, jokainen tuikkiva kynttilä muistutti yhdestä menneestä yhdistyksen toimintavuodesta. Ei liene kynttilää joka valaisee aivan yhtä kauan ja yhtä kirkkaasti kuin toinen samanlainen, samoin Kiviniemen marttayhdistyksen toiminta on ollut vähäisempää ja voimakkaampaa eri vuosina, mutta kynttilän tuike ei ole koskaan täysin sammunut ja toivotaan voimien vieläkin riittävän monien vuosien taakse.

Juhlalan toivotti vieraat terve-tulleeksi yhdistyksen puheenjohtaja Lempi Nykänen ja heti otti ohjat käsiinsä toiminnanjohtaja Lyyli Erkkilä ja jakoi myönnetyt ansiomerkit, perusteli "väärin päin" keitetystä keitoksesta miehiä! — En minä huomannut vikaa miehissä siihen "takapäästä" alkamisen syyksi?

Ansaitut ansiomerkit saivat seuraavat martat: Pieni kultainen ansiomerkki Lempi Nykänen ja suuri hopeinen ansiomerkki Meri Männikkö. Toiminnanjohtaja kiitti ja toivotti menestystä "merkilleisille naisille" ja lupasi: "Jatkoa seuraa!"

Toiminnanjohtaja Erkkilän juhlapuheesta muutamia ajatuksia: — Martta-henki on uskoa elämään, se on yksi kansallispuu! Vaikka kaikki entinen pyritään romuttamaan, revitään, tahdotaan vapautta, mutta jos meillä ei ole kodin turvaa, niin meiltä puuttuu hyvin paljon. Meille ei jää muuta kuin turvattomuuden tarjonta! Jospa me voisimme kutsua nuoremme kotiin turvaan, sillä he

kaipaavat sitä rakkautta jota vain koti voi antaa.

Meidän täytyy oppia rakastamaan elämää, se on ainutkertainen jokaisen kohdalla.

Meidän täytyy laittaa elämän arvot uuteen järjestykseen, että meillä on avoimet tiet ylöspäin ja me pyydämme turvaa itsellemme ja isänmaalle.

Lisäksi toiminnanjohtaja Erkkilä toi piiriliiton ja toivotti henkilökohtaisesti Onnea ja Menestystä.

Marttojen historiikissa, jonka Lempi Nykänen esitti, tulivat esiin 70-vuotisen toiminnan pääpiirteet:

Martta-toiminnan kipinän toivat Kiviniemeen Raudun martat. Opettaja Kosken-Jaakko toimi ensimmäisenä puheenjohtajana ja jatkoi toimessa useita vuosia. — Arvostamme hänen työpanostaan. Hänen lisäksi on puheenjohtajina olleet: Emma Sipponen, Aino Ryyppö, Loviisa Männikkö, Maria Koiranen ja Maria Käppi, sekä vuodesta 1953 alkaen Lempi Nykänen.

Sihteerinä mainitaan Hilja Hotakka, Helena Varvas, Selma Salminen, Anna Suokas ja Anna Kaitala. Sihteerinä on myöhemmin toimineet Ilma Sipiläinen, Sylvi Hakala ja Lempi Naskali. Vuonna 1954 otti yhdistyksen sihteerin tehtävät hoitoonsa Meri Männikkö, toimien yhtäjaksoisesti 17 vuotta. Nyt hoitaa sihteerin tointa Taimi Sipiläinen.

Rahastonhoitajina ovat olleet Vappu Hännikäinen, Maria Männikkö, Taimi Sipiläinen ja vuodesta 1976 Nestori Nykänen 16 vuot-

ta. Nyt hoitaa rahastoa Meri Männikkö.

Kiviniemen toiminta-aikainen yksi suuri kohokohta on varmaan ollut heinäkuun 30 päivänä 1939, silloinhan oli Karjalan marttoja kokoontunut yli 2 000 henkeä Viipurin Havin valleille suurjuhlaansa.

Uskoimme silloin työme menestyvän kaikella tavalla. Juhlan päättäjäissanat muodostuivat kuitenkin enteellisiksi. Toistan osan niistä: "Täällä rajamailla asuvat raatajan sydämessä vuoroin vaihtuen toivo ja epätoivo, mutta kuitenkin luja luottamus Luojamme apuun asuu kotiemme naisten sydämissä. Luottamus, jonka avulla aina on päästy vaikeitten aikojen yli. — Karjalan martta rukoilee nyt, että vastakin Karjalan kodeissa eläisi oikea Martta-mieli, joka tarvittaessa on valmis kaikkensa kodilleen, kansalleen ja isänmaalleen antamaan."

Siirtolaisuus-ajat kuluivat epä määräisen odotuksen miehellä, kuten toisillakin kärsivillä ihmisillä.

Lokakuussa v. 1940 aloimme jälleen kokoilla marttasariamme samaan joukkoon. Sakkolasta tulleet martat alkoivat kokoontua Viialassa ja Akaassa. Tämän ajan toiminta oli pääasiassa mielialan hoidollista ja sosiaalista palvelua, sekä palstaviljelyä, eikä meillä ole näiltä toimintavuosilta varmoja tietoja. Mukana oli jo kumminkin 74 marttaa.

Vuonna 1941 alkoi Karjalan marttojen mieli palaa takaisin kotiseudulle. Vuodet 1942—43 rakennettiin kotejamme ja palveltiin isänmaata monenlaisissa tehtävis-

KUOLLEITA VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

Anna Karonen syntyi 30.8.1892 Sakkolassa (Vuoksela), kuoli 1.6.1978 Hämeenlinnassa.

Anna-Maria Saksanen os. Karppanen syntyi 2.10.1895, kuoli 22.5.1978 Punkalaitumella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Riiska.

Aapro Mörsky syntyi 30.10.1899 Raudussa, kuoli 11.5.1978 TYKS:ssa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Lapinlahti.

Helmi Syväsoja os. Naskali syntyi 28.6.1900 Sakkolassa, kuoli 15.3.1978 Hyvinkään seudun sairaalassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Kiviniemi.

Santeri Karppanen syntyi 26.8.1907 Sakkolan Röykkälässä, kuoli 6.5.1978 Tukholmassa.

Einari Naskali syntyi 5.9.1910 Sakkolassa, kuoli 12.4.1978 Hyvinkäällä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Kiviniemi.

Tuovi Tuokko syntyi 29.5.1913 Sakkolassa, kuoli 31.5.1978 Kangasalla.

Eliisa Nuora syntyi 21.2.1919 Vesilahdella, kuoli 5.6.1978 kotonaan Vesilahden Palhossa. Hän oli Eemil Nuoran puoliso Sakkolan Petäjärveltä.

Matti Kerminen syntyi 7.8.1930 Sakkolassa, kuoli 18.5.1978 Kuorevedellä.

sä. Silti joukkomme oli lähtiesämme jälleen v. 1944 Sakkolasta kasvanut jo 135:n!

Toisen evakkotaipaleen jälkeen nosti Kiviniemen martat päätään Äänekoskella entisen puheenjohtajan johdolla. Viialaan yhdistys siirtyi v. 1947 ja täällä oli ensimmäisenä puheenjohtajana Maria Käppi.

80 VUOTTA täytti 13.5.1978 Anni Ollikainen os. Raunio Lempäälässä. Hän on edesmenneen Sakkolan kunnankirjuri ja Suvannon Seudun toimittaja Santeri Ollikaisen puoliso Sakkolan Petäjärveltä.

75 VUOTTA täytti 28.4.1978 Maria Lamppu os. Kallonen Helsingissä. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärvellä. On ollut

uutterasti mukana Marttayhdistystoiminnassa ja Helsingin Sakkolaseurassa.

70 VUOTTA täytti 29.12.1977 Aino Lapveteläinen os. Karpanmäki Mikkeliissä. Hän on syntynyt Sakkolan Kiviniemessä. Toimi koko talvisodan ajan puolustuslaitoksen varuskorjaamolla Käkisalmissa. Tämän korjaamon henkilökunta siirrettiin 14.3.1939 Meijeri-hovi nimiseen paikkaan Pieksämäen lähelle. Täältä siirtyi

mäisenä puheenjohtajana Maria Käppi.

Juhlivia yhdistystä onnittelivat mm. Suvanto-säätiö, Petäjärvän ja Sakkolan marttayhdistykset, sekä Kiviniemen nuorisoseuran Kilta.

Juhlakahvit tarjottiin juhlayleisölle.

työpaikka, nyt Kerimäen Kumpulantaan. Täällä hän meni naimisiin v. 1941 sotilasmestari Reino Lapveteläisen kanssa. Jatkosodan jälkeen he siirtyivät asumaan omakotitaloonsa Mikkeliin.

70 VUOTTA täytti 7.6.1978 Mannerheim-ristin ritari, kapteeni evp Toivo Honkanen Lahdessa. Hän on syntynyt Alahärmässä, mutta toimi kanta-aluupseerina VP 4:ssä Sakkolan Kiviniemessä. Jo talvisodan ensimmäisenä päivänä hänen kerrottiin tehneen mittavia tekoja Raudun rintamalla. Jatkosodan aikana hän johti karkipartiota yli Vuoksen Hopeasalmosta ja jatkoi edelleen aina vanhalle rajalle saakka. Hän haavoittui vaikeasti Kivennavan Siiranmäessä v. 1944. Mannerheim-risti myönnettiin päivämäärällä 20.7.1944. Hän oli jo Sakkolassa mestariluokan ampuja ja innokas yleisurheilija, edustaen Kiviniemen urheilijoita.

60 VUOTTA täytti 4.5.1978 Laina Repo Tampereella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Vilakkala.

60 VUOTTA täytti 24.5.1978 Reino Repo Jämsässä. Hän on

UUSIA YLIOPPILAITA

Vartiokylän yhteiskoulusta Hel-singissä Seija Helena Systä. Vanhemmat Maire Helena os. Lai-ne ja Eino Systä. Seijan isän koti-kylä Sakkolassa oli Karhola.

Lempäälän lukiosta Tiina Ma-ritta ja Arja Hellevi Valtonen. Vanhemmat Anja ja Matti Valto-nen, isä Sakkolan Haitermaasta.

Tarja Helena ja Jyrki Ilmari Kuisma. Sakkolan Pannusa-a-relta ja isä Sakkolan Valoskasta.

Sirpa Riitta Pekki. Vanhem-mat Aili ja Toivo Pekki Sakkolan Kiviniemestä.

Kirsti Kaarina Talvio. Van-hemmat Helvi os. Naskali ja Tau-no Talvio. Äiti on kotoisin Sak-kolan Pannusaarelta.

Pekka Tapani Suokas. Van-hemmat Kirsti os. Männikkö ja Martti Suokas. Heidän kotikylänsä oli Sakkolan Kiviniemi.

Hannu Tapio Koiranen.

syntynyt Sakkolan Kaarnajoella. Jo nuoruudessaan hän antautui liikealalle, josta muodostui hänen elämänsä päätehtävä. Merkkipäi-väänsä hän vietti Jämsässä Karja-laisten majalla omaisten ja ystä-vien seurassa.

60 VUOTTA täytti 3.6 1978 Veera Viskari os. Viskari Ori-vedellä. Hänen entinen kotikylän-sä oli Sakkolan Vilakkala.

60 vuotta täytti 10.6 1978 Kyös-ti Viskari Orivedellä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Vilakkala.

50 VUOTTA täytti 5.5 1978 Tauno Kerminen Lempäälän Kuljussa. Hänen entinen kotiky-länsä oli Sakkolan Haparainen.

Vanhemmat Hilma ja Lauri Koi-ranen. Isän ent. kotikylä Sakkolan Haitermaa.

Nokian yhteiskoulusta Marja Järvensivu Nokialta. Van-hemmat Pirkko os. Uosukainen ja Paavo Järvensivu. Äidin entinen kotipaikka Sakkolan Kiviniemi.

Tampereen Sammon lukiosta Vesa Tuokko Tampereelta. Vanhemmat Vieno ja Erkki Tuok-ko. Entinen kotipaikka Sakkolan Vilakkala.

Tampereen Messukylän lukiosta kaksoset Marianne ja Marjukka Lahtinen, lisäksi samasta kou-

lusta kolme vuotta sitten fil.yo. Maarit Lahtinen. Äiti Impi Lahtinen os. Karppanen Sakkolan Keljasta.

Ne meille oli kuin lainaa vain, sen tässä muistan, nyt sekä ain!

Meillä juuret on rannalla Suvannon, on siellä kerran keinunut kehto. Ei ollut tietoa laisinkaan missä on meidän ilta ja ehto.

Oli kevät ja toukokuu, sitä valkovuokkojen aikaa. Linnanhaat oli vuokkoja tulvillaan.

Sylintäydeltä niitä me kannettiin ja äitienpäivänä äideille rintaan laitettiin, sekä laulettiin.

— Olis jyvää säästettävä myös elonillaksi.

— Tämä siihen aikaan oli pikku-marttojen työtä.

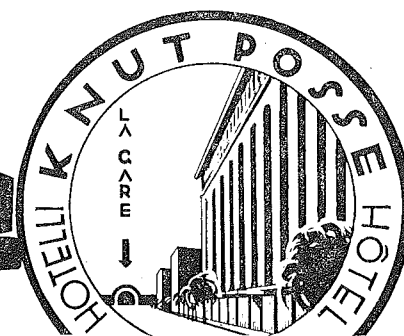
— — —

On mummon rukki ullakolla vaiti,

Eka Karppanen:

Nuorukaisena Knut Possen jäljillä

HARRASTUSTEN PYÖRTEISSÄ osa 4

Kuten jo olen maininnut, har-rastuksia oli minulla aivan riittä-västi niin työ- kuin vapaa-ajalle-kin. Piirtämiseen olin tuntenut ve-toa jo pienestä pitäen. Varhaisilta poikavuosiltani muistan tapauksen enoni luona paimenpoikana olles-

sani, enon syönnin jälkeen kellah-taessa pirtin penkille ruokalevolle, minä sillaaikaa töhersin sanoma-lehden reunat täyteen piirroksia-ni. En muista, mitä luokkaa ne olivat, mutta enoa ne eivät aina-kaan ilahduttaneet. Hän toruskeli

minua, että "tuo nyt o iha turhoa tuollane — tuost ei uo mitteä hyö-tyy, ei millokoa".

Viipurissa kiinnostustani piirtä-miseen lisäsi se, että veljeni kävi iltaisin piirustuskoulua. Omat työ-vuoroni, jotka vaihtelivat viikot-tain, eivät sopineet iltaopiskeluun. Kevätlukukauden 1933 alkaessa kirjoittauduin kuitenkin tuon mai-neikkaan Viipurin Taiteenystävien Piirustuskoulun oppilaaksi. Kou-lun rehtorina oli Rurik Lindquist sekä muina opettajina Erkki Siitonen ja Eero Lehikoinen. Arkki-tehtuuria kävi opettamassa arkki-tehti Uno Ullberg, projektiopiirus-tusta arkkitehti Krause ja taide-historiassa luennoi Jaakko Leppo, Karjalan toimitussihteeri.

Koska työvuoroni viikottain vaihtelivat, jouduin käymään kou-lussa sekä ilta- että päivätunneilla ja niinollen opiskeluni jäi epäyh-tenäisemmäksi kuin toisten. Ehkä-pä siksi ajauduinkin piirtäjänural-lani kokonaan omille linjoilleni: kiinnostuin karikatyyripiirustuk-sesta. Ja kun vanhin veljeni har-rasti teatteria, jouduin hänen kauttaan kanssakäymisiin teatteri- ja musiikkipiirien kanssa. Monet illat vietinkin Kaupunginteatterin suojissa koristaen lämpiön seniä teatterihenkilöstön ja teatterissa vierailevien pilakuvilla.

Tulkoonkin tässä kerrotuksi ta-paus Kosti Elon ohjaajavierailun

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

80 VUOTTA täytti 13.7. 1978 Olga Sander Pirkkalassa. En-tinen kotikylä oli Sakkolan kir-konkylä.

75 VUOTTA täytti 17.6. Kustaa Vihtori Rauvala Huhtamossa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Karhola.

75 VUOTTA täytti 2.7. 1978 kä-tilö Esteri Kuparinen os.

ei sille löydä käyttäjää. Martat, vanhukset ne nukkuu nurmen alla ja heidän kummuillansa tuuli soittaa kanneltaan.

Kun tässä vietämme nyt synnyin-juhlan iltaa, teemme muistoillemme siltaa... — Muistakaamme aina sana, Hyvä, että riittäis meille kultajyvää myös elonillaksi.

Aliina Liimatainen

Jylhä Lempäälässä. Hän oli Sak-kolan toisen piirin kättilönä jo muu-taman vuoden ennen talvisotaa, jonka jälkeen toimi siirtoväen kä-tilönä Lempäälässä. Vuonna 1950 hän siirtyi Lempäälän kunnan kä-tilöksi ja toimi tässä virassa aina eläkeikänsä saakka.

60 VUOTTA täytti 16.6 1978 Ii-da Bohm os Nuora Kouvolassa. Hän on syntynyt Sakkolan Petä-järvellä. Palvellut viestittäjänä puolustusvoimissa talvisodasta elä-kevuosiinsa saakka.

50 VUOTTA täytti 10.6 1978 Aaro Kurikka Punkalaitu-men Kanteenmaassa. Hänen enti-nen kotikylänsä oli Sakkolan Karhola.

50 VUOTTA täyttää 12.8 1978 Onni Oskari Jääskeläinen Pirkkalassa. Entinen kotipaikka oli Sakkolan Luprikkala.

50 VUOTTA täyttää 27.8 1978 Arvi Henrik Kuisma Pirkka-lassa.

ajalta. Hän istui hetken mallinani, — ja kun oli kuin valmis karikatyyri jo luonnostaan, onnistui luonnokseni erinomaisesti. Hän tutki pitkään luonnosta ja puhkesi sitten äänekkääseen, hillittömään nauruun, kuivasi silmänsä, tutki piirrosta uudestaan ja nauroi taas. Sama toistui useita kertoja. Läsnaöleville hän vakuutti, että niin paljon kuin hänestä onkin pilakuvia tehty, näin onnistunut ei ole ollut yksikään. Valmistin kuvan seuraavaksi illaksi tussilla hyväälle kartongille ja sain teoksestani hyvän hinnan. Viikkoa myöhemmin uusiintui tapaus jokseenkin manlaisena, samassa paikassa. "Uhrina" oli tällöin teatteriorkesterin sellisti Väinö Raitamaa.

Karikatyyristin ensimmäisiin edellytyksiin kuuluu kyky löytää mallin kasvopiiirteistä pienimmätkin erikoisuudet. Erikoisesti huvittavimmat piirteet. Uskonkin onnistuneeni kehittämään tällaista näkemystä niin, että voin soveltaa kriittistä tarkastelua kaikkeen muuhunkin mitä ympärilläni tapahtui. Keksiessäni jonkin mieltelmän tai vitsin tapaisen, kirjoitin sen heti muistivihkoon usein kuvittaenkin sen. Huomasin myös että minun oli helppo pukea sanottavana säkeiksi ja säestöiksi. Runosuonikin näytti auenneen.

Varsinkin asepalveluajana pääsivät hengenvoimani siinä määrin valloilleen, että sotataidon oppiminen jäi sivuseikaksi. Oli uusia pärsiä piirrettäväksi, uusia aiheita runoiltavaksi ja usein joutilasta aikaa ajatella. Joutuessani automieskurssille oli kynäilijäkykyni huomattu ja minusta tehtiin kurssin kirjuri. Ja näinollen noin puolet kurssilla opittavasta jäi minulta oppimatta. Niinpä kurssin lopulla suoritettavaan "insinööriajoon" tykkitraktori Latililla jouduin aivan kylmiltään, vähääkään tuntematta koko traktoria. Koulujon olin suorittanut tavallisella

henkilö-Fordilla. Kun sitten patterinpäällikkö Paasikivi vierelläni läksin Latililla kiertelemään vanhan Viipurin kapeita, mäkisiä pultterikatuja, tunsin pätevyuteni varsin vähäiseksi. Kapteeni Paasikivi, jonka komentosanavarasto oli niukka, melkein yksinomaan "Hyh!", joutui väljemmille teille tultuamme käyttämään komentoaan tiheässä tahdissa ja täydennettynä "hyh — vaihtakaa!" Luultuani 8-vaihdetta jo viimeiseksi, kuului viereltäni: "Hyh — eikö sieltä löydy enempää vaihteita?" No löytyihän niitä vielä parikin. Ja koeajonikin tuli hyväksytyksi.

Siviiliin päästyäni jatkoin koulunkäyntiä vihdoinkin pelkästään iltalinjalla samalla yrittäen hankkia elantoani piirustus- ja mainoshommilli. Muutaman koulutoverini kanssa rakentelin maatalousnäyttelyn näyttelyosastoja ja kaupungintalon remontin yhteydessä auttelin opettajaani Erkki Siitosta portaikkojen koristemaalauksen entisöinnissä. Hakkapeliitta-lehteen sain muutamia sotilasaiheisia juttujani ja Suomen Kuvalehden järjestämässä kilpailussa aiheesta: "Minkä näköinen on Viisasten kerho?" sain I palkinnon. Se oli alkuna sille, että jatkossakin lehti julkaisi piirroksiani melkein joka numerossaan. Karikatyyrejäkin piirtelin sitä mukaan kuin ehdin — teatterissa, musiikkiopistoissa (Sirpan sekä Sivorin), urheilunyrkkeily- ja palloiluseuroissa. Eihän niitä karikatyyrejä monikaan lunastanut ja varsin harvat maksoivat riittävästi, joten kovin pieninä palasina tuntui leipäni olevan. Niinpä Knut Possen Kioski-vahtimestarin paikan jälleen vapautuessa aloitin taas hommat vanhoissa ympyröissä.

Piirroskokoelmaani kartuttivat edelleen tunnetut viipurilaiset, myös eräät kaupungin virkamiehet. Kaupunginkamreeri Emil Koponen halusi minun piirtävän itsel-

leen kokoelman kaikista tunnetuimmista viipurilaisista. Tarkkana finanssimiehenä ei hän kuitenkaan ollut halukas maksamaan niistä kunnollisesti, mutta alhaisen hinnan vastineeksi lupasi järjestää minulle esteettömän pääsyn kunkin mallin tuntumaan.

Mukavaahan se oli harastuksenkin vuoksi. Kokoelma pääsi hyvään alkuun käsittäen jo kaupunginjohtaja Tuurnan, poliisimestari Miettisen, teatterinjohtaja Arvi Tuomen muutamane näyttelijöineen, kapellimestari Lenni Linnalan, kapellimestari Boris Sirpon muutamane muusikoineen ja tietenkin kamreeri Koposen itsensä.

Erään musiikkitapahtuman yhteydessä oli Karjalassa julkaistu piirtämäni Boris Sirpan kuva. Vaatiessani lehdelta julkaisupalkkiota, siitä kieltäydyttiin, koska kamreeri Koponen oli luovuttanut sen maksuttomaksi käytettäväksi. Menin vaatimaan lisämaksua Koposelta, koska hänen aikoinaan maksama hinta ei mielestäni ollut riittävä julkaisupalkkioksi. Ei suostunut hänkään maksamaan. Selitteli vain, että sehän on taiteilijalle pelkästään eduksi, kun hänen töitään saatetaan julkisuuteen. Itse en ollut samaa mieltä, vaan kielsin antamasta piirroksiani julkaitavaksi, samoin kuin kieltäydin vastaisuudessa niitä tekemästä sovittuun halpan hintaan. Niin jäi tuon kokoelman kartuttaminen kesken jo alkuvaiheessaan, varmaankin vahingoksi niin itselleni kuin kamreeri Koposellekin. Keväällä piirustuskoulun päättäjäisnäyttelyssä oli karikatyyrejäni kuitenkin näytteillä viidestäkymmenestä viipurilaisesta.

Vielä kuului harrastuksiini retkeileminen luonnossa Viipurin ympäristössä — jalkaisin, pyörällä, suksilla. Uimarannatkin hokuttelivat — Tervaniemi, Munkkiniemi, Käremäki, Pantsarlahti. Oli valokuvausta, maalausta, — myös

Vanha merimies muistelee

Kun me Laatokan rantakylän asukkaat puhuimme merestä, me tarkoitimme Laatokkaa.

Laatokka oli meidän meri ja me olimme meren kansaa.

Kun Taipaleen, Korpikylän tai Lohijoen kalastajat käänsivät purtensa keulat kohti "meren" siintävää selkää, sanottiin miesten menevän merelle.

He olivat merimiehiä. Heidän purtensa kyntivät merta. Meri oli heidän peltonsa ja he niittivät meren viljaa.

Meri kasvatti heistä kaltaisen kansan. Heidän elämänsä rytmin määräsi meri ja heidän suonissaan sykki laineiden laulu.

Meille Laatokka merkitsi paljon. Me rakastimme sitä ja rakastamme vieläkin. Nyt rakkauteemme liittyy sanaton suru ja kalvava kaipuu. Laatokka on meille mitaamattomien muistojen kultainen kehto. — Minullekin, sillä vietinhän minäkin sen rantamilla joukon lapsuuteni kultaisia vuosia. (Lohijoella.)

Minulle Laatokka oli suuri ja salaperäinen meri aina kouluvuo-

posliinimaalausta, missä minua ohjasi kaupunginjohtajan rouva Sirkku Tuurna. Kaiken lisäksi oli Viipurin vilkas huvielämä tansseineen ja muine rientoineen, joka sekin vaati osansa nuoren miehen elämästä.

Nuoren Voima Liitto toimi Viipurissa voimakkaana. Minäkin esittelin siellä taitojani ja varsin pian saavutin kuparimerkin sekä kuvaamataiteellisessa että kirjallisuudessa harrastuspiirissä, viimeäitussa vielä hopeisenkin.

siini asti. Kenties vasta opettaja Kuokkanen kaikkittietävine kirjoi-

Sakkolan osuus Laatokan rantaviivaan oli verrattain pieni, sillä Metsäpirtin kappeliseurakunnan muodostuminen Metsäpirtin pitäjäksi vähensi entisen emäpitäjän osuutta niin, että Sakkola säilytti kosketuksen "mereen" vain Järisevän ja Lohijoen välisen, muuttaman "virstan" mittaisen kannaksen kautta.

Laatokan rantamilla asui elämän arvoja kunnioittava ahkera kansa. He olivat vaatimattomia ihmisiä, joille elämän myönteisyys oli synnynnäinen hyve.

Parisen vuotta sitten sain heistä erään vieraakseni. Vieraani oli entinen lohijokelainen, nykyinen eläkepäiviään Espoossa elelevä Evald Ukkonen.

Evaldista voidaan sanoa, että hän oli yhden kylän, mutta kahden pitäjän kasvatti, sillä niinkuin muistamme, eroitti Lohijoki Sakkolan ja Pyhäjärven pitäjät toisistaan ja samalla se halkaisi kylän kahteen osaan. Syntymänsä kivuliaat hetket Evald kohtasi kylän Pyhäjärven puoleisessa osassa, mutta perhe muutti Sakkolan puolelle jo silloin, kun Evald vielä kulki poikasten kirjoissa.

Evaldin vierailusta olin erittäin iloinen, sillä tiesin, että nyt vihdoin sain vastauksen moniin sellaisiin kysymyksiin joiden parissa ajatukseni olivat askarrelleet jo pitemmän aikaa.

Evald on erittäin sympaattinen herrasmies. Hänellä on hyvä

muisti, erinomainen taito eläytyä muistoihinsa ja mukaansa tempaava taito kertoilla niistä. Hänen kerronnassaan menneisyys lyökättä nykyisyydelle ja jo ammuin eletty elämä kulkee kuvina silmien eteen.

Tein Evaldin muistamisista tunnin mittaisen äänitteen ja tähän tarinaani kokoan niistä pienen, vaatimattoman tiivistelmän.

— Isäni oli kalastaja — kertoi Evald ja niinkuin arvata saattaa, ei kalastajan perheellä leipä ollut kovinkaan leveätä. Se elämä oli silloin sellaista "retuuttamista", se oli nälän narramista päivästä toiseen. Katsos, kalastajan leipä lepää meressä. Sen kokoaminen on kovaa työtä ja meri on aina arvaamaton elementti. Merellä on monet kasvot. — Se on hellä ja herkkä, taivaan sinessä soutaa sokea pilvi. Lämmin tuuli henkii hiljalleen ja liplattaen lyö laine veneen kylkeen...

Mutta äkkiä muuttuu meren ilme.

Taivaan peittää musta pilvi ja raivoten mylvii kuohuva meri. Ulvoen yli ulapan kiittää vinkuva tuuli. Myrskyn koura tarttuu vellovaan veteen ja edessä on murhanhimoinen raivotar...

Laatokan laine on korkea ja jyrkkä. Pahimmillaan sen harja kaatuu ja silloin voi merimies paatteenen hautautua sen kouhuvaan kitaan. Monta venekuntaa meri vei mennessään — He vaipuvat meren viileään syliin... Ylittivät Tuonelan virran. He eivät palanneet koskaan. Evald vaiken. Olemme hiljaa. Ympärillämme leijuu menneisyyden henki...

Kahvikuppien kilinä havahduttaa meidät. Kaadan kuppeihin

kahvia. — Kiitos, sanoo Evald hymyillen.

Evald luo minuun kysyvän katseen: — Kuule, mihin me jäämme? — Me jäämme Laatokan laitoille, vastasin minä. — Me karitoitimme meren kahdet kasvot. Piirsimme niistä kaksi kuvaa, toisen hellän ja herkän, toisen vihaisen ja ruman.

Katseemme kohtaavat, Luen Evaldin kasvoista joukon kysymyksiä: — Mitä nyt? — Mitä tahdotisit minun lisää kertovan? Kertoisinko lisää merestä, merimiehen elämästä, vai vaivaako mieltäsi jokin muu aihe?

Ajatuksissani pyörii monta kysymystä. Tietäen aikamme rajallisuuden rajaan kysymykseni käsittelemään juuri niitä aiheita, joita jo vuosikausia olen yksikseni pohdiskellut.

Hetken hiljaisuuden jälkeen kiteytän ajatukseni sanoiksi: — Silloin kun nämä ajat olivat ajan-kohtaisia sinä olit verrattain nuori, mutta nuoruudestasi huolimatta jouduit jo silloin miesten mukaan merelle? Niin, poikanen minä silloin olin — tai oikeastaan lapsi. Mitähän mahdollinkaan olla — olinkohan kahden-, kolmen-, tai korkeintaan neljäntoista ikäinen. — Mitä minun menooni merelle miesten mukaan tulee voin vain todeta, että kysymyksessä oli pakon sanelema juttu. — Katsos, asia oli niin, että minun isäni Tuomas Ukkonen menetti tapaturmaisesti toisen kätensä, joten minä tavallaan korvasin tuon puuttuvan käden.

Kolmantena miehenä venekuntaamme kuului Tuokon Aati, Aatami, Koveraojalta. Joskus tosin jouduimme käyttämään palkattuakin työvoimaa, mutta heistä kerron tuonnempana.

Ennen ensimmäistä maailmansotaa ja Venäjän vallankumousta oli kalastus Laatokalla vapaata. Silloin sai jokainen kalastaa sieltä mistä uskoi parhaimman saaliin saavansa. Kenties joitakin rajoituksiakin oli, mutta niistä minulla ei ollut harmaintakaan mielikuvaa.

Jos silmäilemme Laatokan karttaa niin me huomaamme, että Laatokan Venäjän puoleinen rannikko on matalampaa kuin Suomen puoleinen rannikko ja siellä myös sijaitsevat kalaisimmat matalikot. Näin ollen on luonnollista, että meikäläisten pyyntimatkat suuntautuivat useimmiten juuri sinne.

Eräs tällainen, aivan Venäjän rannikon tuntumaan ulotettu pyyntimatka jäi erikoisesti mieleeni. Erikoista tässä pyyntimatkassa oli se, että siinä varsinaisen ydin-asian ympärille nivoutui yllättäen monia sellaisia asioita, joista erällä saattoi olla jopa laajempaakin merkitystä. Koska tämä tarina sivuaa sinunkin sukusi vaiheita, oletan, että sen kuuleminen kiinnostaa sinua, joten sallinnet varmaan, että kerron sen?

— Silloin oli kesä 1917. Se kesä oli erittäin lämmin, suorastaan helteinen. Venäjä kamppaili vallankumouksen kourissa. Keisarillinen Venäjä oli kuolemaisillaan ja neuvostotasavalta kamppaili synnytyksen kourissa. Maassa vallitsi sekasortoinen kaaos ja nälänhätä.

Meitä suomalaisia sota ei paljonkaan sivunnut. Meidän vaikeutemme tulivat vasta myöhemmin. Me olimme silloin suhteellisen rauhallista aikaa, joten senaikaisen lohijokelaisen nuorukaisen silmin sotaa tuskin huomasikaan.

— Sen ajan viestintävälineet huomioiden oletan, että silloin oli yleismaailmallisten olojen objektiivinen tietämys varsin puutteellista? — Miten ja minkälaisia ka-

Kultahäät

Viljam Kiiskilä ja vaimonsa Anna os. Peltonen viettivät kultahäitään 10.6.1978 Vilppulan Kolhossa. He ovat syntyneet Metsäpirtissä ja asuneet Sakkolassa vuodet 1935—44.

Museoviraston palkintolautakunta on valinnut Viljo Purontaan suurkerääjien kerhon jäseneksi. Hän on ensimmäinen tähän "arvoon" yltänyt ent. sakkolalainen kansanomaisen kulttuurimme talennustyössä.

navia pitkin tieto silloin saavuttavallisen kansanmiehen?

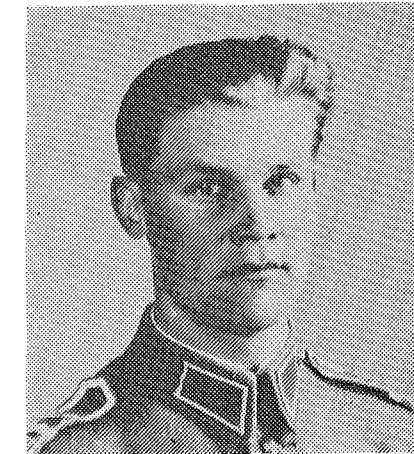
— Niin, olet oikeassa, myönsi Evald ja jatkoi: — Eihän silloin ollut radiota, niinkuin nykyisin on, televisiosta puhumattakaan ja sanomalehtiäkin ilmestyi harvoin ja mikäli ilmestyi, oli sensuuri vienyt mennessään parhaat palat. Etenkin emämaata koskettelevat artikkelit kulkivat tiheän seulan läpi. Joskus saattoi sattua niin, että lehden palstat olivat repaleiset kuin "pakanamaan kartta." Näin ollen on luonnollista, että huhut kulkivat suusta suuhun ja pienikin tarina sai siivet selkäänsä, pylyyysnä pitkän pyrstön ja siitä saattoi kasvaa suuri valhe.

Etenkin keisarillisen perheen asemaa horjuttamaan tarkoitettuja hurjia juttuja liikkui paljon. Likaisin "työkalu" tässä touhussa oli Rasputin, tuo "rattoisa rahvaan mies". Se mikä näissä jutuissa oli totta, mikä tarua, jäänee kai ikiajoiksi hämärän peittoon.

Tämän keisarilliseen perheeseen kohdistuneen mustamaalaamisen onnistumisen selittää se, että sak-

Suomen puolustusvoimat

Turun laivastoaseman päällikkö, komentaja Erkki Uosukainen sai sotilaskäskyllä kesäkuun alusta lukien nimityksen kommodorin virkaan.

Komentaja Erkki Uosukaiselle

Vielä hetkisen keskustelimme asiasta. Otimme kantaa. Esiinnyimme "kuin valtioviisaat kannunvalajat" — kunnes minä viimein ehdotin: — Jokohan me jälleen siirtyisimme merelle — joko-
han sinä nyt kertoisit sen tarinan...?

Evald siirsi kahvikuppinsa sivuun ja asetti lusikan poikittain sen päälle. Myhäilevä mies oli kuin tasapainottuneen elämän perikuva. Hänen silmänsä hukkui-
vat tyväntahtoiseen hymyyn. Näin selvästi, että muistojen meri oli hänen sisimpänsä kotimaa.

Verkalelen putoilivat ikääntyneen miehen sanat. Sana liittyi saanaan, lause lauseeseen ja näin muotoutui ajan patinoima arkinen tarina:

— Niinkuin jo kerroin, tämä tarina ajoittuu kesään 1917. Kesä oli tavattoman kuuma ja helteinen, eikä pahempia myrskyjäkään esiintynyt, joten kesä oli merta kyntävän kalastajan toiveitten täyttymys. Työn touhussa oli kesä jo pyörähtänyt heinäkuun puoliväliin. Inkisen rantaa tukikohtanaan pitävä venekuntamme koki kuluneen ajan työn täyteenä. Se aika mikä mereltä liikenä, kului pyydysten huoltoon, purjeitten sekä veneen kunnossapitoon, joten vapaa-ajan ongelmista ei kannattanut puhua — niitä ei ollut.

Koko alkukesän olimme kalastelleet lähivesien tuntumassa, mutta nyt suuntautui veneemme korkea keula kohti rannattomana siintävää kaukaista ulappaa. Inkinen ranta ja Lohijoen kylä häipyi

on tasavallan presidentti puolustusvoimain lippujuhlapäivänä myöntänyt Suomen Valkoisen Ruusun luokan ritarimerkin.

Puolustusvoimien uusi ansiomitali jaettiin puolustusvoimien lippujuhlapäivänä 206 suomalaiselle. Mitalin saajien joukossa kommo-

dori Teuvo Kuparinen Es-
poosta. Entinen kotikylä oli Sakkolan Petäjäarvi.

hiljalleen horisontin taa. Koko näkökenttämme täytti rannaton ulappa. Hiljainen tuuli pullisti purjeet ja keulassa soi laineiden laulu...

Olimme matkalla aivan Venäjän rannikon tuntumassa olevalle Suhoi-matalikolle. Matalikko oli tunnettu kalaisuudestaan, eikä se tälläkään kertaa menettänyt maiettaan.

Useita tunteja kestäneen purjehduksen jälkeen saavuimme matalikon tuntumaan ja laskimme pyydyksemme. Yön viettoja varten ankkuroimme veneemme matalikolle ja asetuimme levolle.

Seuraavana aamuna saimme pyydyksistämme todellisen "Pietarin kalansaaliin". Roskakalat pois lukien saimme arvokaloja kokonaisuudessaan 36 Venäjän puutaa. Kun tiedämme, että yksi Venäjän puuta on 16,5 kiloa, oli kokonais-saaliimme paino 594 kiloa!

Jatkuu

Jukka Niemi

Vesilahti

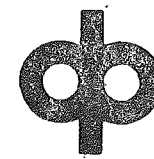
PÄÄMYYMALAMME

ja

MYYMALAAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

Tauno Hynnä
37550 MOISIO

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

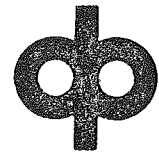
NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

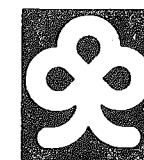
Vesilahti
puh. 931 - 739 541

Valkeakoski
puh. 937 - 41 810

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

*joustavaa
pankkipalvelua*

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön kotiseutulehti, ilmestyy 1978 8 kertaa vuodessa.

Tilaushinta 20 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm vakinaisista ilmoituksista alennus.

Toimituksen ja konttorin osoite 37370 Narva. Puhelin 931 - 734 843.

Postisiirtotili TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuuspankki 37370 Narva. Käyttötiliin numero 551105 4000 2770.

Vastaava toimittaja Viljo Purontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö, Helmi Uosukainen, Uuno Pulakka, Eero Koppanen ja Väinö Kekki.